

A TISZTESSÉGTELEN KERESKEDELMI GYAKORLATOK SZABÁLYOZÁSA ÉS JOGGYAKORLATA SZLOVÁKIÁBAN¹

MAREK MASLÁK

DEBRECENI JOGI MŰHELY, 2020. ÉVI (XVII. ÉVFOLYAM) 1-2.

DOI 10.24169/DJM/2020/1-2/10

1. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv átültetése a szlovák jogrendbe

A Szlovák Köztársaság a 2005/29/EK tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelvet (a továbbiakban: 2005/29/EK irányelv)² a Tt.³ 250/2007. számú, fogyasztóvédelemről szóló törvénnyel ültette át (a továbbiakban: SzFvt.). A SzFvt.-t módosító törvény (Tt. 102/2014. számú törvény) kiküszöbölte a 2005/29/EK irányelv végrehajtásának hiányosságait, és kiszélesítette a fogyasztók tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szembeni védelmének lehetőségeit azáltal, hogy a törvény hatálya nem csupán ingó dolgokra (árúk), hanem szolgáltatásokra, ingatlanra, jogokra és kötelezettségekre is kiterjed.

2. Az átlagfogyasztó fogalmának értelmezése a joggyakorlatban

A SzFvt., csakúgy, mint a 2005/29/EK irányelv, az átlagfogyasztó és a kiszolgáltató fogyasztó fogalmát is használja. Dobrovodský rámutat arra, hogy az átlagfogyasztót az adott ország lakosságához viszonyítva kell átlagosnak tekinteni.⁴ A bíróságok gyakran anélkül használják az átlagfogyasztó fogalmát, hogy különös figyelmet fordítanak tulajdonságaik értékelésére. Ezzel összefüggésben, a Szlovák Köztársaság Legfelsőbb Bírósága 8 Szo/40/2011.

1 A tanulmány megírása és megjelentetése az Igazságügyi Minisztérium jogászképzés színvonalának emelését célzó programjai keretében valósult meg.

2 Az Európai Parlament és a Tanács 2005/29/EK irányelve (2005. május 11.) a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/17/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról. HL L 149, 2005.6.11. 22–39.

3 a szlovák jogban a törvényeket hivatalosan is törvénytárba (továbbiakban: Tt.) sorolják, amelyre a törvény neve is utal, hasonlóan a régi magyar jogban egykor használatos törvénycikkekhez.

4 R. Dobrovodský: Test nekalosti správanja sa podnikateľov k spotrebitelom v slovenskom práve. In: G. Urbanská (ed.): *Ingerencia súdov do súkromnoprávných zmlúv: Zásady súdov do kontraktáčného procesu*. Justičná akadémia SR, Pezinok, 2013, 144–145.

számú, 2012. április 26-i határozata a fogyasztó vételár tekintetében fennálló érdekeltségét emelte ki, és hangsúlyozta, hogy nem minden fogyasztó vásárol árukat részletre, egyúttal nem is rendelkezik mindenki tapasztalattal az ilyen típusú értékesítés kapcsán.

A 2015. november 18-i határozatában (PLz. ŰS 5/2015), az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a fogyasztókat kiszolgáltató személyeknek kell tekinteni.⁵ Ennek megfelelően, következetesen kiszolgáltató személyként azonosítja a fogyasztókat. A bíróságok különös figyelmet fordítanak a fogyasztók helyzetére (szegények, eladósodottak), mivel személyes helyzetük fontos tényező az ügyletre vonatkozó döntésük meghozatalában. A Pozsonyi IV. kerületi Bíróság a 2014. szeptember 3-án hozott, 5C/64/2009. sz. ítéletében megállapította, hogy az alperes nyugdíjas voltára tekintettel kiszolgáltatóknak tekintendő (a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot illetően, amikor valótlanul állítják, hogy egy termék képes gyógyítani egy betegséget).

A Popradi Kerületi Bíróság 2011. december 20-i 17C/113/2010. sz. ítéletében kimondta, hogy az internet átlagos fogyasztója ma már nem különbözik lényegesen az áruházakat, üzleteket ténylegesen (és nem virtuálisan) látogató átlagos fogyasztóktól. A bíróság döntésében utalt az internet széles körű használatára a Szlovák Köztársaságban, és arra a tényre, hogy a sok fogyasztó külön erre vonatkozó oktatás nélkül használja az online vásárlást és az online szolgáltatásokat.

A Szlovák Nemzeti Bank gyakorlata szintén az átlagfogyasztó fogalmára összpontosít a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok vonatkozásában. A bank a 2019. december 23-án kelt NBS1-000-037-987. számú határozatában foglalkozik az uniós jognak megfelelő értelmezés kérdésével (a 2005/29/EK irányelv 18. és 19. preambulum-bekezdése, az Európai Unió Bíróságának a C-435/11. sz. *CHS Tour* ítélete,⁶ valamint a Bizottság SWD (2016) 163. számú szolgálati munkadokumentuma⁷ alapján). Ebben a határozatban a Szlovák Nemzeti Bank kimondta, hogy az „átlagos fogyasztó” fogalma elvont fogalom, értelmezése pedig jogkérdés. Azt is kijelentette, hogy az átlagfogyasztótól nem várható el az adó- és kártérítési felelősségi (jog)szabályok mélyebb ismerete.

5 Lásd még ehhez a Nitrai (Nyitrai) Járásbíróság 2014. április 1-jei, 15C/55/2013. számú ítéletét.

6 C-435/11. sz. *CHS Tour Services GmbH kontra Team4 Travel GmbH* ügyben 2013. szeptember 19-én hozott ítélet, ECLI:EU:C:2013:574

7 A Bizottság SWD (2016) 163. számú szolgálati munkadokumentuma a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelv végrehajtásához és alkalmazásához.

3. Jogérvényesítési lehetőségek a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szemben – igazgatási, polgári és büntetőjogi eszközök

A szlovák jog szerint két fő módszer van a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szembeni fellépésre. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó rendelkezések végrehajtása és betartatása közigazgatási hatósági és bírósági hatáskörébe tartozik, a védelmi módok jellege és célja azonban eltérő.

A fogyasztók jogait közvetlenül a bíróságok előtt is érvényesíthetik. A szlovák jog nem követeli meg előzetesen a közigazgatási szerv előtti eljárást vagy a bírósági eljárás előtti kötelező alternatív vitarendezési eljárást a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatról szóló rendelkezések szerinti igény érvényesítése érdekében. A polgári perben a bíróságok magánjogi vitákat kísérelnek meg rendezni. Más szóval, a polgári peres eljárás lényege egy adott fogyasztó és egy adott vállalkozás közötti jogvita rendezése, valamint annak mérlegelése, hogy a felperes követelése megalapozott-e.

Ami a közigazgatási hatóságokat illeti, a hatáskörükbe tartozó eljárások célja a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot vagy gyakorlatokat folytató vállalkozások szankcionálása, általában pénzbírság kiszabásával. A hatóságok jogköre kiterjed a vállalkozás által folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat betiltására is. A különféle közigazgatási szervek hatásköreinek megoszlása absztrakt természetű kérdés. Ezért, az igazgatási hatóságok nem döntenek a fogyasztó és a vállalkozás közötti konkrét jogviszonyról. A hatóság azt méri fel, hogy a vállalkozás általában tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat alkalmaz-e (meghatározhatatlan számú fogyasztóval szemben). A cél a fogyasztók kollektív érdekeinek védelme (absztrakt vizsgálat).

Fontos megemlíteni, hogy a polgári bíróságok is rendelkeznek bizonyos hatáskörrel a fogyasztók kollektív érdekeinek védelmében. A közigazgatási hatóságok és a bíróságok közötti hatásköri elhatárolás ebben az értelemben nem teljesen világos.

A 2005/29/EK irányelv alapján átültetett rendelkezésekkel biztosított jogok érvényesülését a büntetőjog is védi. A szlovák büntető törvénykönyv (Tt. 300/2005 sz. törvény) szabályozza a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok elnevezésű bűncselekményt. A Szlovák Büntető Törvénykönyv 269a. §-ának (1) bekezdése szerint, aki a fogyasztó jogait olyan kereskedelmi gyakorlaton alapuló magatartással sérti meg, amely

minden körülmények között tisztességtelennek minősül a fogyasztóvédelemre vonatkozó különös szabályok alapján,

- a) ha az elkövetést megelőző 24 hónapban korábban ugyanilyen cselekmény miatt elítélték, vagy az ugyanilyen bűncselekmény miatt kiszabott szabadságvesztéséből szabadult,
- b) ha az elkövetést megelőző 24 hónapban hasonló cselekmény miatt elítélték, hat hónaptól három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

4. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat hatása a fogyasztói szerződésekre

A Szlovák Köztársaságban nincs egyértelmű (explicit) jogi rendelkezés, amely alkalmazható lenne a szerződésből származó olyan igényekre, amelyek a vállalkozás által alkalmazott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokból erednek (felelősség az okozott kárért, a megállapodás szerinti ár csökkentése stb.), a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok azonban hatással lehetnek a szerződéses kapcsolatokra.

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok befolyásolhatják a jognyilatkozatok érvényességét is. A szlovák Polgári Törvénykönyv (Tt. 40/1964. számú törvény, továbbiakban SzPtk.) 53d. §-a szerint: „Az a fogyasztói szerződés, amely bíróság határozatának megállapításai alapján tisztességtelen szerződési feltételt tartalmaz, és amelynek megkötését tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat vagy uzsora alkalmazásával érték el, érvénytelen.”

Az SzPtk. említett 53d. §-ának alkalmazása nem gyakori. A rendelkezés ugyanis két feltétel együttes teljesülése esetén alkalmazható. Az első feltétel teljesítése, amely szerint a fogyasztói szerződésnek legalább egy tisztességtelen feltételt kell tartalmaznia, problematikus. Ehhez ugyanis a feltételt a bíróság korábbi határozata kell, hogy tisztességtelennek nyilvánítsa más (korábbi) eljárás során. Ilyen értelemben a fent említett rendelkezés kapcsolódik az SzPtk. 53a. §-ához, amely szerint, ha a bíróság egy olyan fogyasztói szerződés valamelyik szerződési feltételét, melyet több esetben is megkötnek, és melyek esetében megszokott, hogy a fogyasztó a szerződés tartalmát jelentős módon nem befolyásolja, annak tisztességtelen volta miatt érvénytelennek nyilvánította, illetve nem ismerte el a vállalkozás teljesítését egy ilyen feltétel miatt, a vállalkozás köteles az ilyen feltétel vagy ugyanilyen értelmű feltétel alkalmazásától tartózkodni valamennyi,

fogyasztókkal kötött szerződésben.⁸ E rendelkezéssel kapcsolatos aggály, hogy a Szlovák Köztársaságnak nincs nyilvánosan hozzáférhető listája a bíróságok által tisztességtelennek nyilvánított fogyasztói szerződési feltételekről.

Az az eset is előfordulhat, hogy a fogyasztónak egy előzetes bírósági eljárásban keresetet kell benyújtania a tisztességtelen szerződési feltétel vagy feltételek megállapítása céljából, annak érdekében, hogy megalapozottan kérhesse egy szerződés érvénytelenné nyilvánítását az SzPtk. említett 53d. §-a szerinti másik polgári per során. Ez meglehetősen megnehezíti a fogyasztó helyzetét, ugyanis az egyik polgári eljárásban a szerződési feltétel (feltételek) tisztességtelenségének megállapítását kell kérnie,⁹ a másik polgári eljárásban pedig a szerződés érvénytelenségének megállapítása, és az ebből eredő jogkövetkezmények iránt indíthat pert (jogalap nélküli gazdagodás).

Ezenkívül, a tisztességtelen szerződési feltétel alkalmazása miatt szóba jöhet a fogyasztói szerződés érvénytelensége az SzPtk. általános szabálya, a 49a. §-a alapján, mivel a jognyilatkozat érvénytelen, ha annak megkötésekor a fél valamely lényeges körülmény tekintetében tévedésben volt, feltéve, ha tévedését a másik fél okozta vagy felismerhette. A jognyilatkozat akkor is érvénytelen, ha a tévedést a másik fél szándékosan okozta.

Agresszív kereskedelmi gyakorlat esetén a fogyasztói szerződést érvénytelennek lehet tekinteni különösen a fogyasztónak jognyilatkozat megkötésére irányuló szabad akaratának hiánya miatt. Az SzPtk. 37. § (1) bekezdésének értelmében a jognyilatkozatot szabad akaratelhatározásból kell megtenni, ellenkező esetben az érvénytelen.

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok általában olyan magatartást (vagy mulasztást) képviselnek, amelyek ellentétesek a jó erkölccsel (*bonos mores*). Jó erkölcsbe ütközik az SzFvt. 4. § (8) bekezdése (kizárólag a törvény alkalmazásában)

8 A szlovák Polgári Perrendtartás (Tt. 160/2015. sz. törvény) 298. § (2) bekezdése szerint, ha a bíróság megállapítja valamely szerződési feltétel érvénytelenségét annak tisztességtelensége okán, akkor a bíróság kifejezetten és pontosan megjelöli ezt a tisztességtelen szerződési feltételt az ítélet rendelkező részében.

9 Lehetséges a tisztességtelen szerződési feltétel megállapítását kérni konkrét fogyasztói szerződésben is a jogkövetkezmények iránti igény érvényesítése nélkül (Szlovák Legfelsőbb Bíróság 2019. március 28-i 6 Cdo. 27/2018. számú döntése). Mészáros egyetért ezzel a döntéssel. Lásd: P. Mészáros: Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 27/2018 z 28.3.2019 (charakter žaloby o posúdenie neprijateľnosti podmienky v spotrebitelských zmluvách). *Súkronné právo*, 2019/3. Az igény érvényesítésének eljárási szabályai azonban eltérnek az általános szabálytól. A Polgári Perrendtartás 137. §-a szerint, amely az igény érvényesítését szabályozza, az igényérvényesítés célja nem lehet megállapítás, ha egyúttal a jogviszony vagy egyéb körülmény alapján a jogkövetkezmények iránt is igényt lehet előterjeszteni. Tisztességtelen szerződési feltétel esetén ez az elv nem alkalmazandó, a fogyasztók védelme és a bíróság előtti fogyasztói igények érvényesítésének hatékony biztosítása miatt.

szerint minden olyan magatartás, amely ellentétes a társadalmi hagyományokkal, ami magában foglalja a nyilvánvalóan hátrányos megkülönböztetés elemeit, eltér azoktól az erkölcsi szabályoktól, amelyek az adott termék vagy szolgáltatás nyújtására vonatkoznak, vagy amely magatartás a jóhiszeműség, a tisztesség, vagy a szokásos gyakorlat megsértésével vagy felhasználásával, illetőleg kihasználásával tévedésbe ejtő, megtévesztő, fenyegetést valósít meg, vagy a felek jelentős egyenlőtlenségét és a szerződéses szabadság megsértését eredményezheti. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat alkalmazása indok lehet az SzPtk. 3. § (1) bekezdésének alkalmazására is, amelynek értelmében a polgári jogi jogviszonyokból eredő jogok gyakorlása és kötelezettségek teljesítése alapos ok nélkül nem érintheti mások jogait és jogos érdekeit, és nem lehet ellentmondásban a jó erkölccsel.

Eltekintve a szerződés érvénytelenségétől, tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat alkalmazása esetén az SzPtk. 49. §-a is lehetőséget biztosít az elállásra, amely szerint a fél, aki a szerződést kiszolgáltatott helyzetben, feltűnően előnytelen feltételek mellett kötötte meg, jogosult a szerződéstől való elállásra.

Meg kell említeni a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat alkalmazását a különböző értékesítési akciókkal összefüggésben (előadások, hirdetési rendezvények a közösség számára hozzáférhető nyilvános helyeken). Az ilyen típusú tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat olyan gyakori volt, hogy a Szlovák Köztársaságnak különleges igazgatási jellegű szabályokat kellett bevezetnie az ilyen tevékenységekre. A termékek és szolgáltatások távollevők közötti és üzlethelyiségen kívüli értékesítéséről szóló törvény (Tt. 102/2014.) 11. §-a szerint, ha a vállalkozás értékesítési akciót szervez, köteles azt előzetesen bejelenteni a Szlovák Kereskedelmi Felügyeletnek, különösen a meghívó és a szerződési feltételek megküldésével, valamint az értékesítésre kínált termékek listájával és a kínálati árakkal. E kötelezettség megszegése a vállalkozásra súlyos következményekkel járhat, különösen, hogy a megkötött fogyasztói szerződést nemlétezőnek kell tekinteni.

Budjač szerint a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok potenciális forrásai a tisztességtelen szerződési feltételeknek, egyúttal felgyorsítják azok állandósult alkalmazását.¹⁰ Az SzPtk. 53. § (12) bekezdése értelmében: „A tisztességtelen szerződési feltételeket az áruk vagy szolgáltatások jellegére tekintettel, valamint a szerződés megkötésének időpontjában a szerződéskötés szempontjából lényeges

10 M. Budjač: 53. §. In: M. Števíček et al. (eds.): *Občiansky zákonník I. § 1 – 450. Komentár*. C. H. Beck, Prague, 2015, 662.

körülmények és feltételek alapján kell értékelni. Ezzel összefüggésben Budjač szerint, ha a bíróság szerződési feltételek tisztességtelenségét vizsgálja, ez egyúttal azt is jelenti, hogy a bíróság burkoltan a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat is figyelembe veszi.¹¹

5. Bírósági jogvédelem

5.1. Bírósághoz fordulás lehetősége egyéni jogvitákban

Azokban az esetekben, ahol a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat a fogyasztói szerződés érvénytelenségét eredményezi (ezért a vállalkozás részéről a jogalap nélküli gazdagodás lehetősége jön számításba) vagy egyéb jogkövetkezményekhez vezet (például a szerződéstől való elállás jogának gyakorlásához), elvárt, hogy a fogyasztót megilletesse a bírói jogvédelem, különösen, ha ez nem kísértékű követelést foglal magába.

Az SzFvt. 3. § (5) bekezdése szerint, ha a fogyasztó jogainak sérelmét a bíróság megállapította, a fogyasztó a vállalkozással szemben az őt ért sérelemért – beleértve a nem vagyoni sérelmet is – kártérítést is követelhet.

A Tt. 71/1992 sz. törvény 4. § (2) bekezdés v) pontja szerint a fogyasztók a fogyasztói jogvitákban mentesülnek a bírósági illetékek megfizetése alól, függetlenül attól, hogy a perben felperesként vagy alperesként vesznek részt. Ugyanakkor az eljárási költségeket a vesztes fél köteles viselni. A fogyasztóknak tudatában kell lenniük azon kockázatnak, hogy ha jogaikat nem sikerül érvényesíteniük a bírósági eljárásban, akkor a bírósági eljárás és a pernyertes fél költségeinek megtérítésére kötelezhetőek. Ezen túlmenően, a jogi tanácsadás általában költségekkel jár. Ha a fogyasztó rászorul, akkor a Központi Jogsegélyszolgálat által nyújtott ingyenes jogsegélyre lesz jogosult.

A kártérítési felelősséggel összefüggő jogi szabályozás, azaz a szlovák Polgári Perrendtartásról szóló törvény (SzPp.), speciális rendelkezéseket tartalmaz a fogyasztói vitákra, előnyben részesítve a gyengébbik felet (a bizonyítással, a bíróság kioktatási kötelezettségével kapcsolatban stb.) Az SzPp. 6. § (1) bekezdése kifejezetten is foglalkozik a fogyasztók védelmének elvével (eljárásjogi értelmében).

¹¹ M. Budjač: Nekalé obchodné praktiky ako potenciálny zdroj a akcelerátor sústavného používania neprijateľných zmluvných podmienok a ich vplyv na platnosť spotrebiteľskej zmluvy. In: G. Urbanská (ed.): *Ingerencia súdov do súkromnoprávných zmlúv: Zásahy súdov do kontraktáčného procesu*. Justičná akadémia SR, Pezinok, 2013, 121. Lásd még: R. Dobrovodský: *i. m.*, 127.

Mindezekről függetlenül, az elhúzódó polgári peres eljárások nagyban megnehezítik a hatékony(abb) bíróság előtti fogyasztói jogérvényesítést. Ezen kívül, a kisértékű fogyasztói igények érvényesítése gyakran nem áll arányban a pereskedésre fordított idővel és költségekkel.

5.2. Bírósághoz fordulás absztrakt vizsgálat lefolytatása érdekében

Az SzFvt. 3. § (5) bekezdése szerint a fogyasztóvédelmi szervezet fogyasztók kollektív érdekeit sértő jogellenes cselekmény esetén kérheti a bíróságtól, hogy kötelezze a jogsértő vállalkozást a jogellenes cselekménytől való tartózkodásra. E rendelkezés alkalmazása nem korlátozódik a fogyasztóvédelmi (jog)területre vagy egyes irányelvekre.

A korábban említett értelemben a szlovák Polgári Perrendtartás szabályoz speciális, fogyasztóvédelmi tárgyú eljárásokat is: a fogyasztói szerződésekben megvalósuló tisztességtelen szerződési feltételek és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat absztrakt vizsgálatát (301-306. §-ok). A jogszabály lehetőséget biztosít peres eljárás megindítására vállalkozással szemben a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat absztrakt vizsgálata érdekében, egyedi jogvita kezdeményezése nélkül. Az ilyen típusú eljárások célja a fogyasztók kollektív érdekeinek védelme az egyedi eset körülményeitől függetlenül.

A fenti eljárásokban a fogyasztóvédelmi szervezetek és a nemzeti végrehajtó hatóságok (például Szlovák Kereskedelmi Felügyelet vagy a Szlovák Nemzeti Bank a pénzügyi szektor fogyasztóinak védelme érdekében) nyújthatnak be keresetet a vállalkozásokkal szemben. Azaz, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat absztrakt vizsgálata nem kezdeményezhető a fogyasztó által.¹² A fogyasztók ezen eljárásoknak nem résztvevői, peres félként a fogyasztóvédelmi szervezet (vagy más illetékes hatóság) és a vállalkozás szerepel az eljárásban.

A magasabb szintű jogbiztonság elősegítése érdekében, tekintettel a fogyasztói ügyekben lefolytatott absztrakt vizsgálat nehézségeire, első fokon a regionális bíróságok járnak el (és nem a járásbíróságok). Konkrétan, a Szlovák Köztársaságban működő nyolc regionális bíróságból csak háromnak van hatásköre ezekben az ügyekben eljárni (Pozsonyi Regionális Bíróság, Besztercebányai Regionális Bíróság, Kassai Regionális Bíróság). A szlovák Legfelsőbb Bíróság mint másodfokú bíróság jár el ezekben az esetekben. Bár az említett eljárásban

¹² Lásd a Szlovák Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának 2017. július 26-i, 7 Ndc 9/2017. számú ítéletét.

a fogyasztó nem peres fél, az SzPp. a felperesekre (a fogyasztóvédelmi szervezetekre, illetve a nemzeti ellenőrző hatóságokra) kedvezőbb szabályokat állapít meg, hasonlóan a fogyasztók egyéni jogvitáiban érvényesülő szabályokhoz.

Ha a bíróság eljárása eredményes, döntésében megállapítja a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot, és egyúttal megtiltja annak további alkalmazását. Amint azt a Pozsonyi Regionális Bíróság 2019. január 31-i 14C/4/2016. sz. döntésében kimondta, az eljárás nem lehet eredményes, ha a kereskedelmi gyakorlat megismétlődésének veszélye a jövőben nem valószínű (vagy nem fenyeget).

Az SzPp. 306. §-a szerint az absztrakt vizsgálattal összefüggő, jogerőre emelkedett döntések mindenkivel szemben hatályosak. E rendelkezés gyakorlati alkalmazása azonban nem tisztázott.¹³ A rendelkezés szó szerinti értelmezése esetén arra a következtetésre juthatunk, hogy az ítélet minden, azonos tartalmú gyakorlatot alkalmazó vállalkozással szemben végrehajtható volna, holott az ilyen értelmezés rendkívül aggályos, egyúttal sérti a többi (az absztrakt vizsgálattal nem érintett) vállalkozás tisztességes eljárásához való jogát.

A gyakorlatban ezt az eljárást nem alkalmazzák széles körben. A fogyasztói ügyek absztrakt vizsgálata a Szlovák Köztársaságban ténylegesen elsősorban a közigazgatási jogban működik.

Fontos megemlíteni, hogy a bíróság előtti, tisztességtelen szerződési feltételek és tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat miatti absztrakt vizsgálati eljárás keretében a szlovák Polgári Perrendtartás nem teszi lehetővé kártérítés, jogalap nélküli gazdagodás vagy pénzügyi jóvátétel követelését a fogyasztók számára. Ez az eljárás jövőbeni magatartásokra irányul, ezért elsősorban preventív hatása van.¹⁴ A Szlovák Köztársaságban a károsult fogyasztók kárának tömeges megtérítésére nincs jogi lehetőség (fogyasztók kollektív érdekeinek érvényesítése esetén). Az anyagi jóvátételt is magában foglaló kollektív fellépés lehetősége *terra incognita* a Szlovák Köztársaságban. A szlovák jogrendszer nem ismeri el a fogyasztóvédelmi szervezetek (vagy a fogyasztóvédelmi ügyben hatáskörrel rendelkező hatóságok) jogát arra, hogy a fogyasztók kollektív érdekeinek megsértése esetén kártérítési igénytel lépessenek fel.

¹³ Lásd M. Maslák: Úskalia *erga omnes* účinkov rozsudku v konaní o abstraktnej kontrole v spotrebitelských veciach. *Súkromné právo*. Vol. 3, 2017/3. 111.

¹⁴ Lásd M. Maslák: *i. m.*, 2017, 106. Lásd még D. Zavadová: Konanie o abstraktnej kontrole v spotrebitelských veciach. *Súkromné právo*, 2017/1. 22-28.

6. Közigazgatási jogvédelem

6.1. Általános hatásköri szabályok

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok elleni fellépés a bírósági jogérvényesítés mellett a közigazgatási szerveken keresztül lehetséges. Az SzFvt. 20. § (1) bekezdése szerint a Szlovák Kereskedelmi Felügyelet az az általános felügyeleti hatóság, amely felhatalmazással rendelkezik a törvényben előírt kötelezettségek betartásának felügyeletére és ellenőrzésére.¹⁵ Más szóval, a Szlovák Kereskedelmi Felügyelet mögöttes hatáskörrel rendelkezik. Külön törvények értelmében más közigazgatási hatóságok is rendelkeznek hatáskörrel egyes területeken a fogyasztóvédelmi szabályok betartásának ellenőrzésére. A pénzügyi szektorban (a pénzügyi szektor fogyasztóinak védelme érdekében) a Szlovák Nemzeti Bank¹⁶ gyakorolja ezt a hatáskört, az energetikai ágazatban a Hálózatos Iparágak Szabályozó Irodája,¹⁷ a távközlési és a postai szolgáltatások területén pedig az Elektronikus Kommunikáció és a Postai Szolgáltatások Szabályozó Hatósága.¹⁸

Erős kompetenciákról beszélhetünk a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok elleni végrehajtás terén a Szlovák Kereskedelmi Felügyelet és a Szlovák Nemzeti Bank esetében.

Ami a Hálózatos Iparágak Szabályozási Irodáját illeti, noha az energetikai ágazat ezen hatóságának felhatalmazása van az egyetemes szolgáltatók szerződéses feltételeinek jóváhagyására a gáz- és villamosenergia-ellátás területén, a Szlovák Kereskedelmi Felügyelet jogosult a tisztességtelen szerződési feltételekkel és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szembeni fellépésre. Ezen kívül a fogyasztói jogok ellenőrzése tekintetében a Szlovák Kereskedelmi Felügyelet és az Elektronikus Hírközlési és Postai Szolgáltatások Szabályozó Hatósága közötti hatáskörmegosztás sem egyértelmű.

6.2. A Szlovák Kereskedelmi Felügyelet eljárása

Az SzFvt. 24. §-a értelmében a törvényben megállapított kötelezettségek megszegése esetén a felügyeleti hatóság 66 400 euróig, a jogsértés 12 hónapon

15 Angol nyelvű honlap elérhető itt: <https://www.soi.sk/en/SOI.soi>

16 Angol nyelvű honlap elérhető itt: <https://www.nbs.sk/en/consumer>

17 Angol nyelvű honlap elérhető itt: <http://www.urso.gov.sk/?language=en>

18 Angol nyelvű honlap elérhető itt: <https://www.teleoff.gov.sk/regulatory-authority-for-electronic-communications-and-postal-services/>

belüli megismétlődése esetén pedig 166 000 euróig terjedő bírságot szab ki a vállalkozással szemben (általános szabály). A hivatkozott törvény 24. § (5) bekezdése szerint a bírság összegének meghatározásakor figyelembe kell venni a jogsértő cselekmény jellegét, a kötelezettségszegés súlyát, valamint a jogsértés módját és következményeit. A bírság attól a naptól számított egy éven belül szabható ki, amikor a felügyeleti hatóság tudomást szerzett az SzFvt. szerinti kötelezettség megszegéséről, de legkésőbb a jogsértés elkövetésének napjától számított három éven belül. A bírság kiszabását a közigazgatási hatóság hivatalból (*ex officio*) kezdeményezi, azonban a fogyasztói panaszok vagy a fogyasztóvédelmi szervezetek javaslatai nagy segítségül szolgálnak a közigazgatási szerv számára.

A Szlovák Kereskedelmi Felügyelet hatásköreit a Tt. 128/2002. számú, a belső piac fogyasztók ügyeit érintő állami ellenőrzéséről szóló törvény szabályozza. E törvény 10. § (4) bekezdése értelmében a Szlovák Kereskedelmi Felügyelet együttműködik a fogyasztóvédelmi szervezetekkel, panaszait és értesítéseiket az eljárása során felhasználja.

A pénzbírság kiszabása mellett az SzFvt. elismeri a hatóság más hatáskörét is. Ha a vállalkozás a fogyasztók kollektív érdekeit sérti, az SzFvt. 21. §-a alapján a fogyasztóvédelmi szervezet javaslatot tehet a Szlovák Kereskedelmi Felügyeletnek ideiglenes intézkedés elrendelésére. Ilyen ideiglenes intézkedést a hatóság hivatalból is elrendelhet. A fogyasztóvédelmi szervezeteknek a javaslatukban bizonyítaniuk kell, hogy a vállalkozás a fogyasztói szervezet írásbeli felszólításának kézhez vételétől számított két héten belül sem tartózkodott a fogyasztók kollektív érdekeit sértő cselekménytől (például tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot alkalmazott).¹⁹

Az ilyen ideiglenes intézkedések széles körben elterjedtek, és hatékonyan akadályozzák meg a fogyasztók kollektív érdekeinek nyilvánvaló megsértését. Az SzFvt. nem ír elő határidőt, amelyen belül a hatóság köteles volna dönteni a fogyasztóvédelmi szervezet intézkedés elrendelésére irányuló javaslatáról. Az említett jogintézmény jellege azonban azt sugallja, hogy az intézkedést a lehető leghamarabb meg kell hozni. Az SzFvt. 21. § (3) bekezdése szerint a vállalkozás az ideiglenes intézkedés ellen három napon belül írásbeli kifogást nyújthat be, de a kifogásnak az intézkedés végrehajtására nincs halasztó hatálya. Az ideiglenes intézkedést kibocsátó felügyeleti hatóság felettes hatósága a kifogással kapcsolatos döntését annak kézhezvételétől számított öt napon belül hozza meg.

¹⁹ SzFvt. 21. § (1) bekezdés.

E tekintetben helyénvaló megemlíteni a Szlovák Kereskedelmi Felügyelet által a viszonylag jól ismert utazási irodával, a CK Hechter Slovakia, spol. s. r. o.-val szemben alkalmazott ideiglenes intézkedést.²⁰ A Szlovák Kereskedelmi Felügyelet elrendelte a csomagban értékesített utazási szerződések megkötésének, mint tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat alkalmazásának a megszüntetését, mivel az utazási iroda nem rendelkezett kötelező biztosítással vagy bankgaranciával csőd esetére. A vállalkozás az ideiglenes intézkedés után folytatta az említett tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat alkalmazását,²¹ ezt követően a hatóság 66 000 euró bírságot szabott ki vele szemben, amely a médiában is nyilvánosságot kapott.²² Említésre méltó egy másik ideiglenes intézkedés is, amelyet a Szlovák Kereskedelmi Felügyelet rendelt el egy olyan vállalkozással szemben, amely a fogyasztóknak küldött felszólításában a fogyasztó vagyonára vezető végrehajtással fenyegetőzött (úgy, hogy nem volt végrehajtási jogcíme).²³

A Szlovák Kereskedelmi Felügyelet másik eszköze a fogyasztók részére történő termékértékesítés vagy a szolgáltatás nyújtás legfeljebb három évig terjedő megtiltása, ha a vállalkozás a fogyasztók kollektív érdekeit sértő cselekményét követő 12 hónapon belül a fogyasztók kollektív érdekeit ismételten megsérti [SzFvt. 20a. § (2) bekezdés].

Amint azt a Szlovák Kereskedelmi Felügyelet 2019. évi éves jelentése megállapítja, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok ellenőrzése a fogyasztóvédelmi ellenőrzés egyik legfontosabb területe.²⁴ 2019-ben a Szlovák Kereskedelmi Felügyelet 305 esetben állapította meg, hogy a vállalkozások tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat alkalmaznak (ez 47 esettel kevesebb, mint 2018-ban).²⁵

Mindemellett megjegyzendő, hogy a Szlovák Kereskedelmi Felügyelet nem rendelkezik elegendő létszámú alkalmazottal ahhoz, hogy a fogyasztóvédelem területén érvényesülő széleskörű hatáskörét kielégítően ellássa.²⁶

20 A Szlovák Kereskedelmi Felügyelet 2016. július 22-i, 2069/04/2016. számú ideiglenes intézkedése.

21 Annual report of the Slovak Trade Inspection, 2016, 42. Elérhető: <https://www.soi.sk/sk/Kontrolna-cinnost/Vyročne-spravy.soi> (letöltés dátuma: 2020.03.10.)

22 Elérhető: <https://www.noviny.sk/slovensko/173558-bechter-musi-zaplatit-pokutu-66-000-eur> (letöltés dátuma: 2020.03.10.)

23 Elérhető: <https://www.sospotrebitelov.sk/sos/soi-firma-vymahala-pohladavky-vyhraznymi-sms-spravami/> (letöltés dátuma: 2020.03.10.)

24 Annual report of the Slovak Trade Inspection, 2019, 5. Elérhető: <https://www.soi.sk/sk/Kontrolna-cinnost/Vyročne-spravy.soi> (letöltés dátuma: 2020.03.10.)

25 Annual report of the Slovak Trade Inspection, 2019, i. m. 33.

26 Ez a Szlovák Kereskedelmi Felügyelet éves jelentésében (Annual report of the Slovak Trade Inspection, 2019, i. m.) is megállapításra került.

6.3. A Szlovák Nemzeti Bank eljárása

A pénzügyi szektor fogyasztóinak védelméért felelős felügyeleti hatóság a Szlovák Nemzeti Bank. A pénzügyi fogyasztók közigazgatási jogi védelmét Tt. 747/2004. számú, a pénzügyi piac felügyeletéről szóló törvény szabályozza.

E törvény 35f. §-a értelmében a Szlovák Nemzeti Bank 1 000 000 euróig, 12 hónapon belüli ismételt jogsértés esetén 2 000 000 euróig terjedő pénzbírságot szab ki. A bírságot a megállapított jogsértés súlyának, terjedelmének, időtartamának, következményeinek és jellegének megfelelően kell kiszabni.

A Tt. 747/2004. számú, a pénzügyi piac felügyeletéről szóló törvény (Ppftv.) 35e. § (3) bekezdése szerint, ha a Szlovák Nemzeti Bank részéről felmerül a gyanú, hogy az általa felügyelt szervezet olyan módon sértette a fogyasztói jogokat, hogy az a pénzügyi piac fogyasztóinak a kollektív érdekeit sérti, ideiglenes intézkedést hozhat a felügyelt szervezettel szemben, amelyben kötelezi a jogsértéstől való tartózkodásra. A pénzügyi szektorban a fogyasztók védelme érdekében a Szlovák Nemzeti Bank mint nemzeti hatóság, ilyen intézkedéseket hoz. A hatóság a 2019. május 30-i, NBS1-000-037-870. számú határozatában megtiltotta a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat alkalmazását, amely abban állt, hogy a vállalkozás jogszabályváltozásra hivatkozva (speciális, biztosításokat terhelő adó kivetése) közleményében megemelte a biztosítási díjakat, anélkül, hogy a biztosítási díjakat egyoldalúan érvényesen megváltoztat(hat)ta volna, vagy a fogyasztóval a biztosítási díjak megemeléséről külön megállapodásban rendelkeztek volna.

Ezenkívül a Ppftv. 35e. §-ában és a 35f. § (1) bekezdésének c) pontjában kifejezetten előírja, hogy a Szlovák Nemzeti Bank határozatában az általa felügyelt szervezet számára megtilthatja a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok alkalmazását.

A pénzügyi fogyasztóvédelem terén fennálló hiányosságok miatt a Szlovák Nemzeti Bank visszavonhatja a felügyelt szervezet működési engedélyét vagy más, a pénzügyi piaccal kapcsolatos tevékenységre vonatkozó engedélyét (Ppftv. 35g. § (1) bekezdés).

A szankciók célja a pénzügyi piac fogyasztói védelmének a biztosítása.²⁷ A Szlovák Nemzeti Bank jelentősnek mondható hatáskörrel rendelkezik. Egyúttal viszonylag szűk szakterületen tevékenykedik, és szakmailag is jól felkészült.

²⁷ Lásd még A. Slezáková, P. Mikloš: *Zákon o doblade nad finančným trhom – komentár*. Wolters Kluwer, Bratislava, 2018. , a Ppftv. 35f. §-ához fűzött kommentár.

A gyakorlatban a Szlovák Nemzeti Bank tevékenysége pozitív tapasztalatokkal szolgál. A Szlovák Nemzeti Bank 2018-ban összesen 1948 beadványt kapott a pénzügyi piac fogyasztóitól.²⁸ A fogyasztói beadványok információforrásként szolgáltak, amelyeket a Szlovák Nemzeti Bank a pénzügyi fogyasztók védelmével kapcsolatos hatáskörének gyakorlása (ellenőrzése) során felhasznált.

A Szlovák Köztársaságban általában hatékonyak a fogyasztói jogok védelmének hatósági eszközei. A döntéshozatali tevékenységet illetően, különösen a Szlovák Nemzeti Bank esetében, a döntések részletes indokolása ugyancsak kiemelendő.

6.4. A közigazgatási bírság megállapításának szempontjai

Amint azt a Szlovák Köztársaság Legfelsőbb Bírósága 2017. március 22-i, 3Sžo/154/2015. számú határozatában kimondta, a közigazgatási szerv a bírság kiszabása során a szankció megelőző (preventív) és büntető (represszív) hatását mérlegelni köteles.²⁹ A Szlovák Nemzeti Bank döntései nagyon részletes indokolást tartalmaznak a bírság összegére vonatkozóan, és figyelembe veszik a szankció represszív és preventív szerepét, azzal, hogy a szankció nem eredményezhet a vállalkozásnak likviditási problémákat.

A Nemzeti Bank 2019. december 23-i, NBS1-000-037-987. számú határozatában kimondta, hogy a bírságnak kellőképpen érzékelhetőnek kell lennie a vállalkozás tevékenységi területén, és figyelembe kell venni a vállalkozás könyvelésével kapcsolatos nyilvános információkat. Azt is figyelembe kell vennie, hogy a vállalkozás a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat alkalmazásával a szankcionálási eljárás megkezdése előtt felhagyott-e, továbbá hogy milyen mértékben csökkent a fogyasztók bizalma a pénzügyi piac szereplőivel szemben a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat miatt.

A Nemzeti Bank 2019. január 28-i NBS1-000-027-223 sz. határozatában kimondta, hogy az arányosság a bírság tekintetében nem azt jelenti, hogy a fogyasztónak okozott esetleges károk és a bírság összege között matematikai egyenlőség kell, hogy fennálljon. Ez ugyanis a vállalkozásokat spekulációra ösztönözheti. Másrésztől azonban a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok

²⁸ Annual report of the National Bank of Slovakia, 2018. Elérhető: https://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/AnnualReport/ARNBS18.pdf (letöltés dátuma: 2020.03.18.)

²⁹ *Mutatis mutandis* a Pozsonyi Regionális Bíróság 2019. június 19-i, 2S/27/2017. számú ítélete.

eredményeként a vállalkozásnál keletkezett vagyoni előny összege nem döntő jelentőségű a bírság összegének megállapítása során.

6.5. Együttműködés más tagállamok hatóságaival

Határokon átnyúló fellépés esetén az SzFvt. 25. § (1) bekezdés b) pontja szerint az Európai Bizottság által vezetett jegyzékben szereplő szervezetek jogosultak ideiglenes intézkedést kérni, vagy javaslatot tenni a polgári jogi eljárás kezdeményezésére. A szlovák fogyasztói szervezeteknek nincs tapasztalatuk a határokon átnyúló, a fogyasztók kollektív érdekeinek védelmére irányuló intézkedések terén. Az igazgatási szervek azonban hangsúlyt fektetnek a nemzeti hatóságok közötti határokon átnyúló együttműködés erősítésére. A Szlovák Kereskedelmi Felügyelet 2019-es éves jelentése szerint a szlovák hatóság 17 esetben kérte más tagállamok hatóságának a közreműködését (5 esetben információszerzési és 6 végrehajtási kérelem). A Szlovák Kereskedelmi Felügyelet, mint megkeresett hatóság jelenleg egy aktív esetet regisztrált, Franciaországból. A Szlovák Kereskedelmi Felügyelet megállapította, hogy a 2005/29/EK irányelv és a fogyasztói jogokról szóló 2011/83/EU irányelv³⁰ megsértése továbbra is hosszú távú problémát jelent a határokon átnyúló fogyasztói-gazdasági érdekek védelmének területén.³¹ A fogyasztókat a határokon átnyúló kapcsolatokban két komoly probléma érinti, egyrészt, a tapasztalat és megértés hiánya, másrészt, a belföldi és a külföldi szolgáltatók közötti különbségtétel.

6.6. A Fogyasztói Szerződések Feltételeinek és a Tisztességtelen Kereskedelmi Gyakorlatok Értékelésének Bizottsága mint különleges hatóság

Fontos megemlíteni a Szlovák Köztársaságban működő külön testületet – a Fogyasztói Szerződések Feltételeinek és a Tisztességtelen Kereskedelmi Gyakorlatok Értékelésének Bizottságát –, amelyet az SzFvt. 26a. §-a hozott létre. Ez a hatóság a Szlovák Köztársaság Igazságügyi Minisztériumának része.

³⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2011/83/EU irányelve (2011. október 25.) a fogyasztók jogairól, a 93/13/EKG tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EKG tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről, HL L 345., 2017.12.27., 1-26.

³¹ Annual report of the Slovak Trade Inspection, *i. m.* 2019, 28.

A fent említett bizottság megvizsgálja, hogy a vállalkozás alkalmaz-e valamilyen tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot, és ha igen, a bizottság továbbítja megállapításait az illetékes állami hatóságoknak, vagy kapcsolatba lép a fogyasztói szervezetekkel, hogy fellépésre ösztönözze őket az illetékes állami hatóságnál. A bizottság a fogyasztókat is segíti, akik állásfoglalást kérhetnek a bizottságtól, amely bár joghatással nem rendelkezik, de felhasználható bizonyítékként bíróság előtt. A bizottság nem rendelkezik döntéshozatali hatáskörrel. A bizottság által kiadott állásfoglalások indokolását gyakran említik a bírósági határozatok vagy a nemzeti hatóságok fogyasztói ügyekben hozott határozat indokolásában, meggyőző megfogalmazásuknak köszönhetően (például a Szlovák Kereskedelmi Felügyelet 2014. március 11-i SK/0215/99/2014. számú határozata, vagy a Kassai I. Kerületi Bíróság, 2014. június 4-i, 39C/448/2009. számú határozata).

Sajnos azonban jelenleg a bizottság nem működik egy nagyvállalkozással folyamatban lévő peres eljárás miatt, amelynek kimenetele alapvető jelentőségű lehet a bizottság jövőbeli tevékenysége szempontjából.³²

7. Az üzleti szektor önszabályozása

Az SzFvt. 10. §-a értelmében a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok alkalmazását a kódex megalkotója, valamint a kódex megalkotója közvetítésével más személyek és szövetségek is ellenőrizhetik. Az ilyen tevékenységeket bírósági vagy közigazgatási eljárásoktól függetlenül lehet elvégezni.

Példaként említhetjük a Szlovákiai Ingatlanügynökségek Országos Szövetségének etikai kódexét,³³ de meglehetősen sikeres önszabályozó intézkedések köszönhetőek a Reklámszabályozási Tanács tevékenységének is.³⁴ Ez utóbbi célja, hogy előmozdítsa és biztosítsa az őszinte, tisztességes, jogszerű és valóságghű reklámot a Szlovák Köztársaságban. A Tanács egyik belső dokumentuma a reklámozási gyakorlat etikai kódexe, amely végrehajtásának felelős szerve a Választottbírói Bizottság, amelyhez bármely jogi vagy természetes személy panaszt nyújthatja be, a Választottbírói Bizottság tagjait kivéve.

32 Információ elérhető itt: <https://www.justice.gov.sk/Stranky/Ministerstvo/Komisia-na-posudzovanie-podmienok-v-spotrebitelskych-zmluvach/Oznamy-o-staznostiach-spotrebitelov-detail.aspx?lc=284> (letöltés dátuma: 2020.03.15.)

33 Elérhető: <https://www.narks.sk/wp-content/uploads/2014/11/eticky-kodex-narks.pdf> (letöltés dátuma: 2020.03.15.)

34 Az angol nyelvű honlap elérhető itt: <http://www.rpr.sk/en>

A Választottbíróági Bizottság határozatai gyakran foglalkoznak a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok és a megtévesztő hirdetések egyes aspektusaival.

8. A bírói és a közigazgatási jogvédelem kapcsolata

Kérdéses, hogy a közigazgatási szervek (a Szlovák Kereskedelmi Felügyelet és a Szlovák Nemzeti Bank) határozatai a fogyasztók kollektív érdekei esetén befolyásolják-e a bíróságok határozatait. A felügyeleti hatóságok felügyeleti tevékenységet látnak el és bírságot szabnak ki, de a fogyasztók jogairól nem döntenek (a bíróságoktól eltérően). A felügyeleti hatóságok arról döntenek, hogy közigazgatási szabálysértés történt-e avagy sem. Csach szerint azonban, ha a közigazgatási hatóság tisztességtelennek ítéli a kereskedelmi gyakorlatot (és például bírságot szab ki), a határozat a bíróság számára kötelező.³⁵ A fenti következtetés megkérdőjelezhető, és a legtöbb jogász szemében az igazságszolgáltatás a végrehajtói hatalomtól független. Csach következtetése talán elfogadható a bíróságok és a közigazgatási szervek hatáskörének nem egyértelmű elkülönítése esetén az absztrakt vizsgálat vonatkozásában. A törvény nem oldja fel kifejezetten a bíróságok és a közigazgatási hatóságok joghatósága közötti, a fogyasztói ügyek absztrakt ellenőrzésével kapcsolatos összeütközéseket.³⁶

Ugyanakkor, a közigazgatási szerveknek a fogyasztók kollektív érdekeivel kapcsolatos (absztrakt vizsgálat keretében hozott) határozatai az egyedi jogvitában eljáró bíróságokat nem kötik. A bíróságok természetesen figyelembe vehetik a nemzeti hatóságok absztrakt ellenőrzés keretében hozott megállapításait. Ebben az összefüggésben rámutathatunk a Tt. 747/2004. számú, a pénzügyi piac felügyeletéről szóló törvényre. Ez a törvény a Szlovák Nemzeti Bank felügyeletének általános elvei között kimondja: „A felügyelt szervezetek felügyelete nem terjed ki a felügyelt szervezetek és ügyfelek közötti jogviszonyokból fakadó viták rendezésére; az ilyen vitákat az illetékes bíróságok vagy más hatóságok az irányadó jogszabályi rendelkezésekkel összhangban tárgyalják és bírálják el.”³⁷ Amint

35 K. Csach: Nesúdna ingerencia do zmlúv a možnosti jej súdnej korekcije. In: *Ingerencia súdov do súkromnoprávných zmlúv. Zásahy súdov do obsahu súkromnoprávných zmlúv*. Justičná akadémia SR, Pezinok, 2014, 52-66. Elérhető: https://www.ja-sr.sk/files/2014_Zbornik_CSPD_Omsenie_Final_WEB.pdf (letöltés dátuma: 2020.02.15.)

36 Lásd még M. Maslák: Kolektívne záujmy spotrebiteľov. In: M. Lenhart et al (eds.): *Bratislava Legal Forum 2016. Collective Redress*. Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Bratislava, 2016, 55-63., elérhető: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praff/Vedal/Konferencie_a_podujatia/bpf_2016/Zbornik_BPF2016_sekcia_07.pdf (letöltés dátuma: 2020.02.15.)

37 Tt. 747/2004., 2. § (3) bekezdés.

azt a Szlovák Nemzeti Bank a 2019. október 1-jei, NBS1-000-036-210. számú határozatában megállapította, nincs hatásköre egyes jogviták eldöntésére. Ez a nemzeti hatóság, mint említettük, a pénzügyi szektorban működő vállalkozók tevékenységét felügyeli, valamint absztrakt vizsgálatot folytat le.

Összegzésként elmondható, hogy a közigazgatási bírság és más szankciók alkalmazásának lehetősége bizonyos esetekben hatékonyabb ösztönző a jogkövetésre, mint a hosszabb és költségesebb bírósági eljárás. A Szlovák Köztársaságban a nemzeti hatóságok vagy a bíróságok gyakorlatában a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlattal szembeni fellépés gyakori és rendszeresen alkalmazott eljárástípus.

Forrásjegyzék

1. M. BUDJAČ: Nekalé obchodné praktiky ako potenciálny zdroj a akcelerátor sústavného používania neprijateľných zmluvných podmienok a ich vplyv na platnosť spotrebiteľskej zmluvy. In: G. Urbanská (ed.): *Ingerencia súdov do súkromnoprávných zmlúv: Zásahy súdov do kontraktačného procesu*. Justičná akadémia SR, Pezinok, 2013, 109-124.
2. K. CSACH: Nesúdna ingerencia do zmlúv a možnosti jej súdnej korekcie. In: *Ingerencia súdov do súkromnoprávných zmlúv. Zásahy súdov do obsahu súkromnoprávných zmlúv*. Justičná akadémia SR, Pezinok, 2014, 52-66., elérhető: https://www.ja-sr.sk/files/2014_Zbornik_CSPD_Omsenie_Final_WEB.pdf (letöltés dátuma: 2020.02.15.)
3. R. DOBROVODSKÝ: Test nekalosti správania sa podnikateľov k spotrebiteľom v slovenskom práve. In: G. Urbanská (ed.): *Ingerencia súdov do súkromnoprávných zmlúv: Zásahy súdov do kontraktačného procesu*. Justičná akadémia SR, Pezinok, 2013, 125-152.
4. M. MASLÁK: Kolektívne záujmy spotrebiteľov. In: M. Lenhart et al (eds.): *Bratislava Legal Forum 2016. Collective Redress*. Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Bratislava, 2016, 55-63., elérhető: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Vedal/Konferencie_a_podujatia/bpf_2016/Zbornik_BPF2016_sekcia_07.pdf (letöltés dátuma: 2020.02.15.)
5. M. MASLÁK: Úskalia *erga omnes* účinkov rozsudku v konaní o abstraktnej kontrole v spotrebiteľských veciach. *Súkromné právo*. Vol. 3, 2017/3. 103-112.
6. P. MÉSZÁROS: Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 27/2018 z 28.3.2019 (charakter žaloby o posúdenie neprijateľnosti podmienky v spotrebiteľských zmluvách). *Súkromné právo*, 2019/3.
7. A. SLEZÁKOVÁ, P. MIKLOŠ: *Zákon o dohľade nad finančným trhom – komentár*. Wolters Kluwer, Bratislava, 2018.
8. M. ŠTEVČEK et al. (eds.): *Občiansky zákonník I. § 1 – 450. Komentár*. C. H. Beck, Prague, 2015.
9. D. ZAVADOVÁ: Konanie o abstraktnej kontrole v spotrebiteľských veciach. *Súkromné právo*, 2017/1. 22-28.

10. Az Európai Parlament és a Tanács 2011/83/EU irányelve (2011. október 25.) a fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről, *HL L 345., 2017.12.27., 1-26.*
11. Tt. 40/1964. sz. törvény a Polgári Törvénykönyvről
12. Tt. 71/1992 sz. törvény
13. Tt. 128/2002. sz. törvény a belső piac fogyasztók ügyeit érintő állami ellenőrzéséről
14. Tt. 747/2004. sz. a pénzügyi piac felügyeletéről
15. Tt. 300/2005 sz. törvény a büntető törvénykönyvről
16. Tt. 250/2007 sz. törvény a fogyasztóvédelemről
17. Tt. 102/2014. sz. törvény a termékek és szolgáltatások távollevők közötti és üzlethelyiségen kívüli értékesítéséről
18. Tt. 160/2015. sz. törvény a polgári perrendtartásról
19. Európai Unió Bíróságának C-435/11. sz. *CHS Tour Services GmbH kontra Team4 Travel GmbH* ügyben 2013. szeptember 19-én hozott ítélete (ECLI:EU:C:2013:574)
20. Szlovák Alkotmánybíróság PLz. ÚS 5/2015. sz. 2015. november 18-án hozott határozata
21. Legfelsőbb Bíróság 2017. július 26-án hozott, 7 Ndc 9/2017. sz. ítélete
22. Legfelsőbb Bíróság 2019. március 28-án hozott 6 Cdo. 27/2018. sz. ítélete
23. Legfelsőbb Bíróság 2017. március 22-én hozott 3Szo/154/2015. sz. ítélete
24. Kassai I. Kerületi Bíróság, 2014. június 4-én hozott 39C/448/2009. sz. ítélete
25. Pozsonyi Regionális Bíróság 2019. január 31-én hozott 14C/4/2016. sz. ítélete
26. Pozsonyi Regionális Bíróság 2019. június 19-én hozott, 2S/27/2017. sz. ítélete
27. Pozsonyi IV. kerületi Bíróság a 2014. szeptember 3-án hozott, 5C/64/2009. sz. ítélete
28. Popradi Kerületi Bíróság 2011. december 20-i 17C/113/2010. sz. ítélete
29. Nitrai (Nyitrai) Járásbíróság 2014. április 1-én hozott, 15C/55/2013. sz. ítélete
30. Szlovák Nemzeti Bank 2019. január 28-én hozott NBS1-000-027-223 sz. határozata

31. Szlovák Nemzeti Bank 2019. május 30-án hozott NBS1-000-037-870. sz. határozata
32. Szlovák Nemzeti Bank 2019. október 1-én hozott NBS1-000-036-210. számú határozata
33. Szlovák Nemzeti Bank 2019. december 23-án kelt NBS1-000-037-987. számú határozata
34. Decision of the National Bank of Slovakia dated 28 January 2019, no. NBS1-000-027-223.
35. Szlovák Kereskedelmi Felügyelet 2014. március 11-én hozott SK/0215/99/2014. sz. határozata
36. Szlovák Kereskedelmi Felügyelet 2016. július 22-án hozott, 2069/04/2016. sz. ideiglenes intézkedése
37. Az Európai Bizottság SWD(2016)163. számú szolgálati munkadokumentuma a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelv végrehajtásához és alkalmazásához
38. Annual report of the National Bank of Slovakia, 2018., elérhető: https://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/AnnualReport/ARNBS18.pdf (letöltés dátuma: 2020.03.18.)
39. Annual report of the Slovak Trade Inspection, 2016., elérhető: <https://www.soi.sk/sk/Kontrolna-cinnost/Vyroczne-spravy.soi> (letöltés dátuma: 2020.03.10.)
40. Annual report of the Slovak Trade Inspection, 2019., elérhető: <https://www.soi.sk/sk/Kontrolna-cinnost/Vyroczne-spravy.soi> (letöltés dátuma: 2020.03.10.)
41. <https://www.noviny.sk/slovensko/173558-hechter-musi-zaplatit-pokutu-66-000-eur> (letöltés dátuma: 2020.03.10.)
42. <https://www.sopotrebiteľov.sk/sos/soi-firma-vymahala-pohľadavky-vyhrasnymi-sms-spravami/> (letöltés dátuma: 2020.03.10.)
43. <https://www.justice.gov.sk/Stranky/Ministerstvo/Komisia-na-posudzovanie-podmienok-v-spotrebiteľských-zmluvach/Oznamy-o-staznostiach-spotrebiteľov-detail.aspx?Ic=284> (letöltés dátuma: 2020.03.15.)
44. <https://www.narks.sk/wp-content/uploads/2014/11/eticky-kodex-narks.pdf> (letöltés dátuma: 2020.03.15.)
45. <https://www.soi.sk/en/SOI.soi>
46. <https://www.nbs.sk/en/consumer>

47. <http://www.urso.gov.sk/?language=en>

48. <https://www.teleoff.gov.sk/regulatory-authority-for-electronic-communications-and-postal-services/>

49. <http://www.rpr.sk/en>

DR. MAREK MASLÁK PHD., a szlovák Nagyszombati (Trnava-i) Egyetem Jogi Kar Polgári és Kereskedelmi Jogi Tanszékének munkatársa, ahol a polgári perrendtartás, a fogyasztóvédelmi-és ingatlanjog a kutatási területe. Rendszeresen publikál hazai és külföldi szakmai folyóiratokban. Az ingatlanjogi törvénnyel kapcsolatos kommentár (Wolters Kluwer, 2019) főszerkesztője, valamint a fogyasztóvédelmi választottbírósági eljárásról szóló törvénnyel kapcsolatos kommentár (Wolters Kluwer, 2017) szerkesztője. A rendszeresen megjelenő Szlovák Ügyvédek Lapja folyóiratban publikált cikkeiért több díjat is kapott. Ő vezeti a Trnava-i Polgári Jogi Jogklinikát, ahol a felügyelete alatt álló joghallgatók ingyenesen, nem kötelező erejű jogi tanácsadást nyújtanak, és amelyek célja egyrészt a lakosság segítése a jogi kérdésekben, másrészt az ügyek lehetőségeinek a feltárása, azaz, hogy milyen módon lehet az adott problémát kezelni és hogy hova lehet fordulni további jogi segítségért. Egyúttal ügyvédjelölt a Nagyova Tenkac (s.r.o.) ügyvédi irodában.